

# ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetük meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

**KÖZLÖNYE.**

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz); a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) címzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

## A közkiállítási jutalmak kiosztása.

Az 1873-ik évi bécsi világkiállítás jutalmainak ünnepélyes kiosztása, mint már lapunk mult számában röviden említettük, május hó 27-én d u 4 órakor Kolozsvár sz. kir. városának nyilvános képviseleti közgyűlésében folyt le. Daczára a kedvetlen időjárásnak a tágas redoute terem zsufolásig telt meg részint érdekelt, részint kíváncsi közönséggel, melyben a társadalom minden osztályát képviselve láttuk. Kevéssel 4 óra után a dalárda énekével az ünnepély kezdetét vette s városi főispán gróf Eszterházy Kálmán meleg szavakban üdvözölvén a szép számmal megjelenteket, a képviseleti gyűlést megnyitotta. Ezután városi főjegyző Lúgosy István a még Bartal alatt kelt ministeri leiratot olvasta fel, mely a polgármestert bizza meg a jutalmak kiosztásával, nyomban a csoportonkénti kiállítók és kitüntetések névsora következett. Most a köztisztelőben álló polgármester Simon Elek tartott remark alkalmi beszédet, melyből térszüke miatt csak a következő részletet emelhetjük ki:

„Ha ama nemzetközi jury, mely a mívelt világ legjelesebbjeiből lett összeállítva, annak is tiszta tudatával bir vala, hogy hazánk és nemzetünk csak most bontakozik ki a patriarchalis korszak nyügeiből; hogy az 1848-ki politikai és társadalmi törekvések, az áldozatok és balkimenetelü sikertelenség összes gazdasági viszonyainkat felforgatták, azután két évtizednél tovább állami lételünkért küzd-

ve, alkotmányos szabadságunkat nélkülözve, tehetetlen pangásban vesztegettük a drága időt, legfennebb panaszkodtunk a nélkül, hogy önsorsunkat intézve cselekedhettünk — erőnket az ipar és gazdaság terén szilárd akarattal kifejthettük volna; hogy továbbá az említett nagy fordulat készületlenül találta épen úgy iparosainkat, mint készületlenül találta földbirtokosainkat és ennek következtében a földbirtokossal együtt az iparos is kénytelen volt szabad munkával és szabad munkással munkálni amaz földjét, az mesterségét, hogy végre még ma is a magyar állam fejletlensége, szegénységünk és a kívánt erőforrások hiánya mellett csaknem legyőzhetlen akadályokkal kell küzdenünk folytonosan: ha az említett jury mindezt tudja vala, bizonyára a világkiállításon képviselt magyar ipar és gazdaság termelvényeit a viszonyainkhoz képest felmutatott előhaladást még meg is fogta volna bámulni. A hatvanas években az osztrák-magyar birodalmat sújtó érzékeny csapások után elleneink némi kárörömmel hirdették, hogy az osztrák-magyar birodalom felbomlásnak indult: az osztrák fővárosban közelebbről megtartott világkiállítás azonban megmutatta, hogy sem a birodalmat ért csapások, sem a magyar nemzetre husz év alatt nehezedett puhító rendszer hazánk és nemzetünk életerejét annyira elzsibbasztani nem birták, hogy a culturállamokkal a munka békés versenyét ki ne állhassa, sőt több tekintetben amazokat tul ne haladja.“

A közkiállítás statistikáját illetőleg megemlítjük, hogy a Szent István koronájának tartományai-  
ból mintegy 5000 jelent meg és ezeknek egy harmadrésze, számszerint 1646 kitüntetést is nyert. Kolozsvártt azonban e viszony egészen máskép, sokkal kedvezőbben áll, mert 116 kiállító közül 79 azaz 68 százalék részesült kitüntetésben, mely szám következőleg oszlik meg: gazda 46, iparos 27, a helybeli kir. bányaigazgatóságra esik 3, közművelődési egyletekre szintén 3 kitüntetés.

Tisza László, bár kettős minőségben, t. i., mint országos iparegyesületi elnök és mint az erdélyi gazdasági egylet alelnöke mutatá be magát, mégis ezuttal az ipar egyik ágának, a gazdaság bajnokaiért emelt szót. E velős, csinos beszéd, mely mint biztosan tudjuk, teljesen alkalmi volt, a sikerült ünnepélynek egyik fénypontját képezé.

A kereskedelmi és iparkamara nevében annak elnöke Finály Henrik beszélt, ki az elért fényes eredményekből három tanuságot von le: az első tanuság saját erőnk és képességünk megismeréséből folyik, a második, hogy őszinte törekvésnek, buzgó fáradságnak, szorgalmas és figyelmes munkának nem maradhat el méltó elismerése, a harmadik és szerinte legfontosabb tanuság pedig politikai jelentőségű, a mennyiben az egyedül valódi, a helyesen felfogott demokratiának alap elve és talpköve a becsületes munka.

A kitüntetettek névsorának újbóli felolvasása s a jutalmaknak a polgármester ur által való kézbesítése megkezdődvén, sajnosan győzöttünk meg, hogy a kitüntetett gazdák közül alig néhány volt jelen, mit azonban tán legnagyobb részben annak lehet tulajdonítani, hogy az ünnepély megtartása az utolsó perczen határozottatott el, ekkor is csak többszöri és nyomos sürgetések következtében. A késelem oka abban rejlett, hogy több kitüntetés daczára ismételt reclamatio- és kérvényezésnek még maig sem érkezett meg, (igy többek között gazd. egyletünk diszokmánya is valahol késik az „éji homályban,“) hogy a hibásan kiállított és már három hóval ezelőtt kiigazítás végett „viszszaszármaztatott“ okleveleket maig is várjuk, s. a. t., s a. t. Nem tudjuk, ki a hibás, de mindenesetre szégyen gyalázat, hogy az 1873 augusztus hó 18-án kihirdetett, ugyanakkor nyomtatásban is közzétett ki-

tüntetések, még 1875 május hó 27-én sem lehet teljes számban és hibátlanul kézhez venni!!! —

A kitüntetett gazdák névsora a következő:

Diszokmányt nyert:

Az erdélyi gazdasági egylet, a gazdaság, főleg a szőlészet terén szerzett érdemeiért.

Haladási érmet nyertek:

Erdélyi pinceegylet Kolozsvárt. Borok.

Gróf Mikó Imre. Borok.

Küzreműködési érmet nyert:

Dávid Antal, az erdélyi pinceegylet igazgatója.

Érdem érmet nyertek:

Gróf Bánffy György. Bor 1863-iki tasanádi.

Gróf Bethlen Sándor. Bor 1862-iki bakator.

Földváry Ferencz (néhai) Bor 1862 és 1866-iki leánya.

Erdélyi gazdasági egylet együttes kiállítása.

Gabona, hüvelyes vetemények, repce és török búza.

Ezen együttes kiállításban résztvettek:

Gróf Bethlen Sándor,

Gróf Bethlen Károly,

Báró Bornemisza János,

Bozsla Ferencz,

Gerendi István,

Báró Jósika Lajos,

Kilény Ferencz,

Gróf Mikó Imre,

Paget János,

Sombori Johanna (Horváth Tholdy grófné.)

Szacsavay Sándor,

Tauffer Ferencz,

Velicska Lajos,

Zeyk József,

Zsakó János.

Gerendi István. Borok.

Báró Kemény István. Bor 1866-iki riesling.

Sámy László. Bor, 1862-iki bakator.

Elismerő okleveleket nyertek:

Báró Bánffy Albert. Bor, 1866-iki aszu.

Bartha János. Bor, 1868-iki bakator.  
Gróf Bethlen Sándor. Örlemények.  
Gróf Bethlen Sándor. Állatkiállítás D.  
osztály.

Báró Bornemisza János. Bor, 1869-iki  
olasz riesling és 1866-iki mácsói.

Brassai (Kronstädter) József. Gyümölcsészeti mű.

Erdélyi gazdasági egylet együttes  
kiállítása Gyapju.

Ezen együttes kiállításban részt vettek:

Báró Bánffy Dániel,  
Gróf Bethlen Sándor,  
Báró Jósika Lajos,  
Gróf Mikó Imre,  
Paget János,  
Báró Wesselényi Ferencz,  
Zeyk József.

Felszegi Sámuel. Bor, 1866-ki muskotály.  
Báró Jósika Lajos. Állatkiállítás B.  
osztály.

Paget János. Állatkiállítás B. osztály.  
Gróf Teleki Gustáv. Bor, egerbegyi.  
Zeyk József. Borok.  
Zsigmond Elek. Bor.

Hamburgi díjat (Ezüst serleget és 500  
frtot) nyert:

Paget János. Állatkiállítás B. osztály.

## Gyümölcseim.

(Folytatás.)

### Csillagos piros renet.

(Reinette rouge étoilée; Rothe Sternreinette.)

Származása. E rendkívül szép és jó alma, mely az  
ujabb korban különféle név alatt lépett a világba, érdekes vitat-  
kozásra adott alkalmat a gyümölcsész tekintélyek között\*). Bár-  
mennyire törekedtek is azonban származását kimutatni; maig  
sem tudunk arról többet, mint azt, hogy Belgiumban levén leg-  
inkább elterjedve, hihetőleg Belgiumban látott napvilá-  
got. Ojtóvesszejét 1869-ben kaptam Reutlingenből. 1873-ban  
mutatta be nálam a fajfán első gyümölcseit, melyek a leírások-  
kal egyezvén, fajom valódiságát teljesen bebizonyították.

Érési ideje. Oct.—jan.

Minősége. I. rendű csemege, gazdasági és diszgyümölcs.

\*) Az érdeklődő, fiatal gyümölcsésznek olvashatnak ezekről az  
„Illust. Monatschrift“ 1865. évi foly. 225. lap; 1867. 168 l.; 1868.  
2 l.; Belgique Horticole VIII. 213. l.

Nagysága. Középnagy.

Alakja. Hol inkább, hol kevésbé laposdad gömbölyű;  
légnagyobb átmérője száras vége felé esik, honnét kelyhe felé  
kissé összehúzódva gömbölyödik, szára fele pedig elég talpasan  
végződik. Kelyhe elég nagy, nyílt vagy félig nyílt; rövidke oszt-  
ványokkal ellátott; sekély de elég tágas, szabályosan kikanyari-  
tott, simafalu mélyedésbe helyezett. Szára rövid, néha elég vas-  
tag és kissé húsos; tágas és elég mély, simafalu, néha finom  
rozsdamázas üregéből többnyire csak annyira emelkedik ki,  
hogy a gyümölcsöt épen nem akadályozza abban, hogy ezen a  
végén, mint talpán jól megállhasson. A gyümölcs gömbölyödése  
általában igen szép és szabályos.

Szine. Bőre sima, de nem zsiros tapintatu, sáppadt  
szalmasárga, mely szinezet azonban csak a nagyon eltakart gyü-  
mölcsökön látható itt-ott, minthogy az egész fölület élénkebb  
vagy sötétebb karmazsinpirossal van csaknem teljesen befuttat-  
va. E piros színben apróbb-nagyobb szürkés pontok láthatók,  
melyek úgy tűnnek szemünkbe, mint egy piros mennyezetre  
szabályosan elszórt, parányi csillagok s rendkívül emelik a gyü-  
mölcs szépségét. Rozsdafoltok ritkán találkoznak rajta.

Ízlelése. Húsa fehér, rendszerint inkább vagy kevésbé  
rózsa színű, finom, tömött, porhanyó; leve elég bő, finom sa-  
vannal emelt, cukros, kelemes, fűszeres ízű. Magháza csak  
kissé nyílt tengelyű, zárt és lapos fiókjában egészséges, barna  
magvakat rejtő.

Fája. Erőtéljes, egészséges és edzett, elég korán és bő-  
ven termő; szabályos termetű, ritkás lombozatu koronát alkotó.  
Ágai elég szabályosan beruházzák gyümölcsveszőkkel és pecz-  
kekkel. Szálas fának vadoncra nemesítendő. Mint későn hajtó  
és későn virágzó faj bujanövésű fák korona-ágaira ojtva siny-  
leni fogna; miért is a kik fajfára akarnák helyezni, válaszsza-  
k számára fajfául a szintén későn hajtó „Királyi kurtaszaru“-t  
vagy a „Masánczki almafát“. Gyümölcsei jól állják helyüket  
a fán.

Vesszei. Elég hosszúak, egyenesek, fölfelé állók; alul  
közép vastagok, sima fölületűek; hegyök felé elvékonyodók, kissé  
hornyoltak, alig könyökösök; kissé molyhosak, világos téglavö-  
rösek vagy vörhenyes barnák; alig szembetűnő, fehér pontokkal  
ritkásan és szabálytalanul pontozottak, kissé hosszúak levélközűek.

Rügyei. Elég nagyok, laposak, háromszögűek, hegye-  
sek, fához lapulók, fehér molyhosak: elég kiemelkedő, hármás-  
bordás ülőlapra helyezkedők,

Virágrügyei. Inkább kicsinyek, mintsem középna-  
gyok, hosszú tojásdadok, hegyesek, laza pikkelyűek, sötét barn-  
nák, fehér molyhosak.

Levelei. Középnagyok, hosszú tojásdadok vagy kerü-  
lékesek, elég hosszú, keskeny és szurós hegyben végződők; alig  
iveltek, többnyire laposak vagy csak kissé völgyesek, itt-ott kis-  
sé hullámos szélűek; felső lapjukon alig babosak, simák, bá-  
gyadt fényűek, halvány zöldek; alsó lapjukon kissé szennyes-  
molyhosak, széleiken hegyes fogakkal többnyire kettősen, elég  
mélyen és szabályosan fűrészeltek. Levélnyelők elég hosszú,  
vastag és merev, rézsut fölfelé irányuló; ért korában, ugy oct.  
vége felé, egész hosszában, sőt a levéltányér alján elnyúló foly-

tatása és elágazása is csaknem egészen sötét violaszínvörös. Levélpálhái rövid lándzsásak, szétálló, hegyökkel a nyél felé visszakanyaradók; tartósak. Virágrügyet körítő levelei apróbbak, mint a vezérvesszőkön levők, aztán keskenyebbek is, többnyire széles lándzsások; hosszas, vékony nyelőkön mereven állók.

**Hasonnevei.** Calville étoilée; Reinette étoilée; Mausers rothe Herbstreinette.

Leirói: Bivort, Alb. de pomol. IV. 61.

André Leroy, Dict. de pomol. IV. 733.

Jahn, Illustr. Handb. der Obstk. IV. 315.

Oberdieck, Illustr. Handb. der Obstk. VIII. 257. stb.

**Észrevétel.** Hogy mennyire válik be e kitünő almafaj alföldi körülményeink közé? erre csak későbbi és bővebb tapasztalat adhat feleletet. Mind szépsége, mind jósága végett megérdemlené, hogy vele minél többen tegyünk kísérletet.

### Nyári szegfűalma.

(Postophe d'été, Sommer-Gewürzpfel.)

**Származása.** Régi, hihetőleg Hollandból származó gyümölcs. Ugy asztali mint konyhai használatra igen alkalmas, gyümölcsei, valamint fájának rendkívüli termékenysége végett, külföldi nevek alatt világszerte el van már terjedve. A francziák és németek napjainkban főleg a főn zárjel közé tett nevek alatt ismerik. Ojtóvesszejét 1872-ben kaptam Reutlingenből. Fajfámon az egy éves próbaág már 1873-ban bemutatta első gyümölcseit, melyek fajom valódiságát teljesen bebizonyították.

**Érési ideje.** Jul. vége, aug. eleje.

**Minősége.** I. rendű csemege, gazdasági és piacos gyümölcs.

**Nagysága.** Rendszerint kisebb a közepszerűnél; évről-évre és termékenységi viszonyok szerint igen különböző.

**Alakja.** Változó; többnyire kupalaku, legnagyobb átmérője többnyire középtájra, néha kissé a száraz vége felé esik, honnan kelyhe felé néha behajlással is fogyva inkább vagy kevésbé tompa csucsban, szára felé pedig jól kidomkorodva csak kissé talpasan végződik, nagyobb gyümölcsei néha csaknem hengeralakúak s akárhányszor megtörténik, hogy a gyümölcs kelyhes végén hizottabb, mintsem szára felé. Kelyhe zárt, többnyire fölálló, hosszas és hegyes osztványokkal ellátott, néha csaknem a fölszinen, néha szűk s elég mély üregbe helyezett, melynek párkányáról többnyire kalvilszerű lapos vagy kiemelkedő bordák nyulnak le a gyümölcs derekára is, s ennek kerékdedségét többféleképp megzavarják. Szára hosszas vagy rövid, vékony, többnyire fás; elég mély, sima vagy rozsdásfalu üregbe nem ritkán husos emelkedések közé beszorított.

**Szine.** Bőre finom, sima, fényes, itt-ott kissé hamvas; szalma sárga; napos oldalán néha sötétebb vagy halványabb pirossal befuttatott; pontozata apró, ritkán szétszórt. Illata erős, fűszeres.

**Ízlelése.** Húsa sárgásfehér, finom, porhanyó; leve eleendő cukros, üdítő finom savanyal emelt, kellemes zamatu. Tulért korában lisztes, izetlen. Magháza nagy, nyílt tengelyű; tágas fiókjaiban hol több, hol kevesebb barna, hegyes magvakat rejtő. Kehelycsöve elég mély tölcseralaku.

**Fája.** Fiatalkorában vignövésű, igen edzett, de korai és rendkívül bő termése végett nagy fává alig nevelhető; sárgásbarna, kissé fölfelé nyuló ágaival, melyek gyümölvesszőkkel és peczekkel jól felruházvák, kissé szellős koronát alkotó. Helyben nem válogat. Gyümölcsei jól megállják helyüket a fán.

**Vesszei.** Számosak, elég hosszak, csaknem egész hoszúban egyenlő vastagok, fölálló vagy széles szögekben részesülve irányulók, egyenesek, kissé könyökösök, síkfölületűek; elejénte sárgás violaszínűek, később csaknem téglavörösek; itt ott finom fehérmolyhosak; szembetünő, hosszas, fehér pontokkal ritkán pontozottak; igen rövid levélközűek.

**Rügyei.** Elég nagyok, tompakúposak, fához lapulók, fehér molyhosak, laza pikkelyekkel borítvák; kissé kiemelkedő, hármabordás ülőlapra helyezkedők.

**Virágrügyei.** Középnagyok, tojásdadok, tompahegyűek, fehérmolyhosak, laza pikkelyekkel borítvák.

**Levelei.** Középnagyok, keményszövetűek, többnyire visszás vagy kerek tojásdadok, elég hosszú, keskeny és szűrés hegyben végződők; vízszintesen vagy kissé fölfelé irányulók; alig íveltek, laposak vagy széleiken csatornásan fölhajlók; felső lapjukon csupaszak, simák, bágyadtan fénylők, csaknem sárgászöldek; alsó lapjukon kissé molyhosak; széleiken szabályosan, igen sűrű és hegyes fogakkal elég mélyen fűrészeltek. Levél-nyelők elég hosszú, merev, fölfelé vagy vízszintesen irányuló, molyhos, értékével világos sárga s csak töve felé kap némi halvány violaszínű mosatot. Levélpálhái elég kifejlődöttek, többnyire keskeny lándzsások, igen tartósak. Virágrügyet körítő levelei, valamint a vezér vesszők alján levők is, nálam gyakran fehéres pettyek és foltokkal jellemzőleg tarkáztak.

**Hasonnevei.** Weisser Sommer Gewürzpfel; Weisser August-Calvill; Palästiner; Englischer Kantapfel stb.

**Leirói.** Diel, Kernobstsorten III. 23. VII. 1. Almák körték I. 19.

Oberdieck, Illustr. Handb. der Obstk. II. 203.

André Leroy, Dict. de pomol. IV. 582. stb.

**Észrevétel.** Mint igen jó, nyári csemege — és piacos gyümölcs, fájának edzettsége s rendkívüli termékenysége végett is, megérdemlené, hogy népes városok mellett hazánkban is nagyban elszaporítsuk. Házi szükségre minden kertben legalább egy-egy fának méltán helyett adhatnánk e fajtól is.

### Pusztai sárga alma.

(Jaune de Pusztá; Gelber Apfel der Pusztá.)

**Származása.** Nagyon hihető, hogy egy alkalmasint más név alatt is elterjedt, hazai gyümölcsfajunk. A nálam meglevő, külföldi gyümölcészeti művekben vele ugyanazonos gyümölcsre nem találhatva, több példányt küldöttem ki belőle Württembergbe Lucashoz meghatározás végett, honnan azonban válaszul kaptam, hogy sem Lucas, sem Oberdieck, Némethonnak, sőt úgy szólván Európának eme legkitünőbb gyümölcs ismerői, gyümölcsfajomat nem ismerik, s mint kitünő, a Batul almával rokon, magyar gyümölcsfajnak megnevezését rám bízták és róla ojtóvesszőt kértek. Egyelőre tehát fonnebbi nevet adva neki Német- és Franciaországba is, — az itt zárjel közt

kitett nevek alatt, — küldöttem már belőle ojtóvesszőt. Fajom Simay Kristóf, kincstári haszonbérlő és lelkes kertbarátnak Mező Kovácsháza melletti kertjéből álnév (GoldreINETTE) alatt 1865-ben kaptam. Tartozik az egyszínű reinetek családjába, a laposdad gömbölyű téli almák közé.

Érés ideje. Decz. Mart.

Minősége. I. rendű csemege, gazdasági és piacos gyümölcs.

Nagysága. Középszerű.

Álakja. Laposdad, néha tojásdad gömbölyű. Hasa a laposdadgömbölyűeknél kissé a szár felé, a tojásdadgömbölyűeknél középtájjra esik; amazoknál a szárfelé elég talpasan végződik: emezeknél, — és általában a gyümölcs hegye felé, kissé összehúzodva, tompán domborodik. Kelyhe zárt, a laposabb és nagyobb gyümölcsöknél félig nyílt; apró molyhos osztványokkal ellátott; ránczoktól körülvevett, különben sima falu, szűk és csekély mélyedésbe helyezkedő. Szára rövid, fás, alig emelkedik ki a szűk mélyedésből, melynek fala sugaras rozsdával kissé bevont vagy egészen sima s a gyümölcs teljes értékével is zöld szokott maradni.

Szine. Bőre sima, bágyadt fényű, szalmasárga vagy világossárga; napos felén gyöngéd piros mosattal mintegy belehelt, mely szín azonban az árnyas helyen nőtt gyümölcsöknél teljesen hiányzik. Pontozata alig észrevehető, finom, elég sűrű, Némely gyümölcsökön kisebb fahéjszín rozsdafoltok is fordulnak elő; itt-ott pedig egyes, érdes rozsdafoltocskák is.

Ízlelés e. Húsa fehér, finom, porhanyó; leve elég bő, igen gyöngéd savanyúval emelt, cukros, kellemesízű. Magháza csaknem teljesen zárttengelyű; lapos fiokjaiban egy két tompa, néha hegyes tojásdad alakú, gesztenyebarna magot rejtő. Kehely csőve szűk tölcseralakú.

Fája. Erőtéljes, igen edzett, ritkás, szétterjeszkedő koronát alkotó; elég korán, rendkívül bőven s többnyire csomókban termő. Szálas fának szabadon álló gyümölcsösbe vadonczra-, formafáknak kisebb házi kertekbe doucin-ra vagy paradicsom alanyra nemesítendő. Virágzásában nem kényes. Gyümölccsei jól állják helyöket a fán.

Vesszei. Elég számosak, hosszúak, karcsuak, könyökösök, fölfelé állók vagy tágas szögekben szétállók, egyenesek síkfölületek, csak hegyök felé kissé finombordásak, ritkásan fehérmolyhosak, sötétbarnák; kisebb nagyobb, hosszú kerek, fahéjszínű pontokkal aljuk felé elég szembetűnőleg, hegyök felé pedig alig észrevehetőleg és ritkásan pontozottak; hosszúak levélközűek.

Rügyei. Középnagyok, zömök kuposak, tompa hegyűek, fához lapulók, sűrűn fehérmolyhosak; elég kiemelkedő, hármabordás ülőlapra helyezkedők.

Virágrügyei. Kicsinyek vagy középnagyok, tompakúpok, vörhenyes barnapikkelyekkel borítvák, fehér molyhosak.

Levelei. Középnagyok, hosszúak tojásdadok, elég hosszúak, keskeny, itt ott tompa, többnyire azonban elég szúrós hegyben végződők, elég kemény szövetűek; többnyire vízszintesen irányulók s csak hegyökkel kissé lefelé hajlók; laposak, gyakran pedig inkább vagy kevésbé völgyesek; felső lapjukon simák, bágyadt fényűek, inkább vagy kevesebb sötétzöldek; alsó lapjukon molyhosak; széleiken mélyen, kissé éles fogakkal elég szabályosan, többnyire kettősen fűrészeltek. Levélnyelők közép hosszú, elég vastag, merev; a vesszők derekán kissé vízszintesen, a vesszők hegye felé pedig inkább rézsutosan fölfelé irányuló; ősz elején a föld felé néző oldalán setét violaszín piros; felső oldalán pedig sűrű fehérmolyhos. Levélpárhái középhosszak, lándzsásak, szétállók; néha aprók, időtlenek s ez esetben hamar elhullók. Virágrügyet körítő levelei egyenlőtlen nagyságúak és alakúak, többnyire széles lándzsásak, mereven és egyenesen szétterjeszkedők.

Észrevétele. Van-e hazai gyümölcs fajaink közt az itt leirt fajjal azonos s más név alatt tán inkább ismeretes gyümölcsünk? Vagy egy, egészen önálló fajjal van-e itt dolgunk, nem tudom; mert, fájdalom! hazai gyümölccseink közül alig egykettő van még körülményes leírásban ismertetve. Annyit jó lélekkel állíthatok róla, hogy egyike lesz e faj is a nagybani elterjesztésre méltó, alföldi, sík vidékünkre is legalkalmasabb és legértékesebb gyümölcsfajainknak.

Bereczki Máté.

## T Á R S A L G Ó.

### Értesítés.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányja ezenel a t. cz. szőlőtermelő közönség szives tudomására hozza, hogy szőlészeti vándor tanár Fekete Pál ur a jelen idény alatt az alsó-marosi borvidék marosi, hátszegi és szászvárosi kerületeiben (Hunyadmegye és Szászvárosszéken) fog működni.

Kolozsvárt, 1875. június hó 2-án.

Gamauf Vilmos,  
egyleti titkár.

### A „tudomásul vette“ ügyében.

Az „Erdélyi Gazda“ april 30-án megjelent 18. számában „tudomásul vette“ czim alatt egy észrevétel közöltetik, melyre az ügy érdekében némi — talán felvilágosító, megjegyzést kívánok tenni.

April elején minden kíséző irat nélkül egyszerűen kereszt-kötés alatt az országos gazdasági egyesülethez érkezett egy nyomtatvány azon czim alatt „Az erdélyi gazdasági egyesületnek a szomszédos tartományokból a kérődő állatok behozatalának eltiltása, az állategészségügynek országos szervezése és egyáltalában az állattenyésztés emelése érdekében a mélyen tisztelt országos képviselőházhoz benyújtott kérvénye.“

Az országos gazdasági egyesület igazgató választmányá-

nak ülésén ezen fentebbi küldemény bemutatott, tárgyalva lett és e választmány azt örömmel „tudomásul vette.“

Tudomásul venni valamit a parlamentáris életben, melyben mi is élünk, annyit tesz — erről az ezen kifejezést commentáló tisztelt rovatvezetője az „Erdélyi Gazdának“ minden nap meggyőződhetik, — mint helyeselni a lépést, csatlakozni a nézetekhez és, mert az országos gazdasági egyesület nem szólítottatott föl semmi másnak eszközzésére, csakis értesült a dologról, azért nem tehetett mást a választmány, hanem tudomásul vette az erdélyi rokonegyesület törekvését s kívánja, hogy azt teljes siker kövesse.

Ez foglaltatik a tudomásul vevésben, min az Erdélyi Gazda „Különfélék“ rovatának vezetője fennakadt, biztosítom a tisztelt rovatvezető urat, miszerint ezen tudomásvétel nem zárja ki azt, hogy az országos Gazdasági Egyesület az Erdélyi Gazdasági Egyesület kitünő szakértelemmel szerkesztett nagy horderejű munkájától tőle telhetőleg ne támogassa.

Az országos gazdasági egyesület igazgató választmányának egyik tagja.

\* \* \*

Teljes készséggel adtunk tért e felvilágosító soroknak, azonban a t. beküldő ur szives engedelmével egy pár megjegyzést megis kockáztatunk.

Mindenekelőtt — az erdélyi gazd. egyesület titkári hivatalától nyert értesülésünk szerint — constatálnunk kell azt, hogy a kérdéses kérvény a következő nyomtatott körirat mellékelésével, küldetett el valamennyi s így a n. t. országos gazd. egyesületnek is:

260 sz.

1875.

Az erdélyi gazdasági egylettől.

Tekintetes gazdasági egyesület!

Midőn az erdélyi gazd. egyesületnek a szomszédos keleti tartományokból a kérődző állatok behozatalának eltiltása — az állategészségügy országos szervezése és egyáltalában az állattenyésztés emelése érdekében, a m. t. országos képviselő házhoz benyújtott kérvényét ezennel a Tek. gazd. egylettel közöljük, egyszersmind tiszteletteljesen felkérjük, hogy azt szives tudomásul venni s az abban foglalt elvek és nézeteknek érvényre jutását részéről is előmozdítani méltóztassék.

Kelt az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmányának Kolozsvárt 1875 martius hó 1-én tartott üléséből.

**Gróf Mikó Imre** s. k.  
egyleti elnök.

**Gamauf Vilmos** s. k.  
egyleti titkár.

A t. beküldő nyilatkozata után legkisebb kétségünk sincs abban, hogy ezen kíséző irat a n. t. országos egyesület szóban forgó választmányi ülésén elő nem adatott; de más részt bizonyos az is, hogy e körirat tényleg és a kérvénnyel együttesen elküldetett!

A „tudomásul vette“ kifejezés így szárazon odavetve annyit tesz, tudtunk szerint, mint „ad acta tenni“, „h-

lyeslő tudomásul vette“ fejezi ki azt, mit a t. beküldő ur állit, de mindkét kifejezésből még nem következik az, hogy az illető ügy tárgyalva lett volna.

Végül őszintén örvendünk azon, hogy a n. t. országos egyesület e nagy fontosságú kérdésben többet tett, mint mennyit jegyzőkönyvé szerint gyanítani lehetett volna, minélfogva a legnagyobb örömmel vallja magát a tények által megegyezettnek a rovatvezető.

## Katasteri kinevezések.

A Királyhágon inneni országrészben a következő katasteri kinevezések történtek: Katasteri igazgatókká nevezettek ki Kolozsvárra: Jánosy László, pénzügyigazgatósági tanácsos; Nagy-Szebenbe: Filep Samu, volt főispán; kerületi felügyelők: Pálffy Antal, erdélyi földtehermentesítési alapigazgatósági előadó a kolozsvári, és Bocskor Antal pénzügyigazgatósági titkár a n.-szebeni katasteri becselő kerületben; titkárokká: Páll Gyula, belügyministeriumi II. oszt. számtiszt a kolozsvári-, Acker Frigyes II. oszt. pénzügyi fogalmazó a n.-szebeni igazgatóságához; kerületi becselő biztosoikká: Péchy László, belügyminist. I. oszt. számtiszt a kolozsvári, Bartok András, m. kir. pénzügyi számtiszt a n.-szebeni katasteri becselőkerületben; végre a becselő-biztosi állomásokra kinevezettek: a kolozsvári kerületben: a bánffy-hunyadi becselőjárásban: Kiszely László, m. kir. telekk. helyszínelő biztos, alsó-vidrai lakos; a kolozsvári b. j. Sebes Ferencz, ideigl. nyugalmazott kir. földtehermentesítési alap-igazgatósági előadó, kolozsvári lakos; a tekei b. j. legifjabb gróf Bethlen János, jogtudor és szász-erdi birtokos; a beszercei b. j. Dékányi Károly volt országos képviselő, volt katasteri tisztviselő; a szamosújvári b. j. Boér Gyula bádoki földbirtokos és lakos; a hidalmási b. j. Biró József földbirtokos, volt katasteri ügyvezető most megyei központi gyám Kolozsvárt, a magyar-láposi b. j. Gyárfás Ferencz megyei központi közgyám és földbirtokos, deési lakos; a deési b. j. Makray Lőrincz telekkönyvi helyszínelési főbiztos N.-Szebenben, a naszodi b. j. Brencsán Albert volt törvényszéki ülnök szt.-egedi lakos; a gyergyó-szent-miklósi b. j. Ádám Ferencz gyergyó-remetei földbirtokos; a csik-szeredai b. j. Emberi József volt katasteri tisztviselő, most pénzügyi számtiszt Kolozsvárt; a székely-udvarhelyi b. j. Páll Rezső magyar kir. adótiszt, volt kat. felszólalási vizsgálati biztos, n.-váradai lakos; az erdő-sz.-györgyi b. j. Papp János volt gazdatiszt és szbíró, kolozsv. lakos; a m.-vásárh. b. j. Szarvady Lajos sz. áll. honvéd-százados m.-vásárh. lakos; a szász-régeni b. j. Felszegi Samu földbirtokos sz.-kocsárdi lakos; a maros-ludasi b. j. Hantz Pál maros-ludasi földbirtokos; a tordai b. j. Vizi László m.-doggáti birtokos és árvaszéki jegyző Tordán; a Felvinczi b. j. Magyar Pál aranyosszéki alkirálybíró, felvinczi lakos. A nagy-szebeni kerületben: az abrudbányai becselőjárásban: Csergedy József m. k. adóhivatali ellenőr Fogarason; a nagy-enyedi b. j. Nemes Ferencz telekkönyvi biztos, kolozsvári lakos; a gyulafehérvári b. j. Csakleanu Sándor nyugalmazott udvari valósító főnök balázsfalvi lakos; a szászvárosi b. j. Theil Antal telek-

könyvi főbiztos, topánfalvi lakos; a maros-illyei b. j. Nagy Lajos m. k. sz. áll. honvédszázados, maros-illyei lakos; a dévai b. j. Barcsay Kálmán m. k. belügyministeri fogalmazó; a hátszegi b. j. Benedikty Róbert kir. tvszéki telekkönyvvezető Hátszegen; a szászsebes-szerdahelyi b. j. Nagy József tvszéki segéd-telekkönyvvezető Deésen; a nagy-szebeni b. j. Szigerius Gusztáv erd. szász nemzeti számvevősegi kisegítő N.-Szebenben; a fogarasi b. j. Gollé Ferencz, batonyai m. kir. adótárnok, volt kat. becsőlbiztos; az ujegyháza-nagy-sinki b. j. Gaffy Frigyes, m. k. adóhivatali ellenőr köhalmi lakos; a medgyesi b. j. Hegyessy István, földtehermentesítési valósító bizottmányi segéd, marosvásárhelyi lakos; a dicső-sz.-mártoni b. j. Miklós István, csapói földbirtokos, volt szolgabíró; a segesvár-köhalmi b. j. Kasper Mihály, volt orsz. képviselő, kaczai földbirtokos; a kézdi-vásárhelyi b. j. Daczó János, Sepsí-Szt.-György város polgármestere; a sepsí-szent-györgyi b. j. Gidófalvi László, k. földtehermentesítési valósító bizottmányvezető S.-Szt.-Györgyön; a brassói b. j. Rápolti Károly volt kat. biztos egri lakos és birtokos.

### Hirdetés.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetben folyó év augusztus hó végével megürülendő 11 állami alapítványi helyre, melylyel élelmezés, lakás, fűtés, világítás és az ágynemű és törölközők mosatása és tandij mentesség van egybekötve, a folyamodványok folyó év augusztus hó 5-ig adandók be az intézet igazgatóságához.

Általános felvételi feltételek: Legalább 17 éves kor, 6 gymnasiumi vagy 4 reáliskolai osztálynak jó sikerrel való bevégezése, munkára képes testalkat, és jó erkölcsi magaviselet. — Az atyának vagy gyámnak nyilatkozata, miszerint az alapszabályszerű fizetések teljesítésére magát kötelezi. Végre kijelentése annak, hogy a folyamodó az intézet szervezeti rend- és fegyelmi szabályait pontról pontra átolvasta és ismeri.

Az alapítványi helyekért folyamodóknak ezenkívül szegénységüket kell kimutatniuk.

Felvétetik azonkívül az intézetbe 8—9 szabadhelyes növendék. Ezek lakást, fűtést, világítást, az ágyneműk és törölközők mosatását és tandij mentességet nyernek, tartoznak az intézetben étkezni és az élelmezésért annyit fizetni, mint a mennyit az állam az alapítványos növendékek élelmezéséért fizet, mi jelenleg havonként 17 frt 50 krt teszen. A folyamodványok folyó év augusztus hó 5-ig adandók be.

Fenntebbi általános felvételi feltételeken kívül a szülők vagyoni állását igazoló bizonyítvány melléklendő.

Felvétetnek azonkívül az intézetbe rendes külnövendékek kik a fenntebbi általános felvételi feltételeknek megfelelni képesek. Ezek ellátásukról magok gondosnak, és évenként 20 fr. tandijt fizetnek. Jelentkezési idő octóber 31-től november 6-ig.

Ki az általános felvételi feltételek egyik, vagy másik pontjának megfelelni nem képes, rendkívüli növendékül vétetik föl. Ajánlatos, hogy az illetők jó eleve levélileg tudakozódjanak az intézeti igazgatóságnál.

Egyebekre az intézeti igazgatóság ad felvilágosítást és utasítást. Kolozs-Monostor, május 31-én 1875.

Lakner József, tanintézeti igazgató.

## E G Y V E L E G.

\* Lapunk t. előfizetőit bátrak vagyunk tiszteletteljesen figyelmeztetni, hogy a jelen évfolyam első fele végéhez közeledik, miért is az előfizetések szives megújítását ideje korán kérjük eszközölni, nehogy a lap küldésében késedelem álljon be.

Az „Erdélyi Gazda“ kiadóhivatala.

\* Lapunk mai mellékletét, a „magyar gazda könyvtára“ című könyv jegyzékét, mellyel ismert könyvkereskedők Stein János kedveskedik t. gazdatársainknak, melegen ajánljuk az érdeklődők szives figyelmébe.

\* Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya junius havi rendes ülését f. hó 7-én délelőtt 11 óra kor tarja a titkári szálláson.

\* Merénylet Korizmics László ellen. Az országos magyar gazdasági egyesület köztisztületben álló érdemdús alelnöke Korizmics László, ki egyszersmint a magyar földhitelintézetnek is igazgatója, május 28-án kevéssel két óra előtt életveszélyben forgott, midőn hivatali helyiségéből szokott utján az Erzsébetteri sétány közelében hazafelé indult. A lövés nem talált és mielőtt a tettes második pisztolyát elsűthette volna, elfogatott és lefegyvereztetett. A vizsgálat nyomán kiderült, hogy a bűnös bizonyos Filaki Károly, minden foglalkozás nélküli egyén, ki az egész világgal képzelt követelése alapján pert folytat és többek között a földhitelintézet, névszerint Korizmics által tetemesen károsítottnak tartotta magát, a mennyiben másfél millió forintnyi tisztelet díját nem kapta meg!!! A vizsgálat rendén még az is kitűnt, hogy Filakinak több ily rögeszméi voltak és hogy normalis szellemi állapota is félőrült volt. Mondanunk sem kell, hogy a milyen nagy volt az általános izgatottság, oly nagy a közös öröm is, mert e drága életet a jóságos gondviselés megmenté; — megmenté, hogy még sokáig működhessék ernyedetlenül, önzetlenül kedves hazánk felvirágzásán!

\* A szőlőszettel foglalkozni szerető azon tisztelt társakat, kik még nem bírnák a szőlő zöldajtás titkát, figyelmeztetem, hogy annak ideje beállott s egyszersmind föl hívom, hogy én e tekintetben — mint már néhány év óta tevésem — igen szivesen szolgálom ez idény folytán is utasítással, melynek legbiztosabb idejéül külmagyarutczra 66-ik számú lakásomon a reggeli és délutáni órákat jelölöm ki. Kolozsvárt, május 29. 1875. Szentgyörgyi Lajos s. k.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

## Hirdetések.

### Jelzalog kölcsönök.

Alólírt „Ipar- és keresked. ügynöki iroda“ tisztelettel jelenti miszerint Szilárd anyagból épült kolozsvári bérházakra törlesztési kölcsönöket 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig gyorsan eszközöl.

Ugyazintén a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra a 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig.

Nagyobb kölcsönöknel feltűnő előnyt nyújt.

Bővebb értesítéssel a módozatok ránt posta utján készséggel szolgál.

(3) (11—26) „Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“  
Kolozsvárt, belmonostortczra, 19. sz.  
Értekezhetni posta utján vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

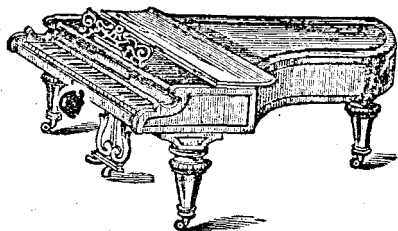


Legjobb és legolcsóbb forrás

**ZONGORÁK és HARMONIUMOK**

beszerzésére.

használt zongorák megcserélésére,  
valamint mindennemű húros hangszerek, azok alkatrészeinek és mindenféle húroknak vásárlására.

Zongora-kölcsönzési  
raktár.Zongora-javítási  
műhely.

**TRISKA FERENCZ**  
KOLOZSVÁRT,

**a távirtdai hivatallal szemben.**

Kivánatra legújabb, 1875-re szóló árjegyzékemmel  
bérmentve szolgálók. Üzletemben a lehető legnagyobb  
olcsóság a legszigorubb lelkiismeretességgel párosul.

Zongora hangolás bármily távol vidéken is olcsón  
elvégeztetik. (2) (12—26)

**Üsépítő gépek**  
**Kézi és lőerőre**  
**KAPITATÓK**  
**G Y Á R I Á R O N**  
**TAUFFER FERENCZNÉL**

KOLOZSVÁRT,

kezelési-, utasítási ábrával ingyen és  
bérmentve.

(23—52)

(1)

**Piaczi árak.**

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A héti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mazsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
<b>á r a k r a j e z á r o k b a n</b>										
Kolozsvár	junius 3	410—430	280—320	220—240	130—140	240—250	150	80	—	21
Nagy-Várad	decz. 29	380—480	340—370	280—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	május 13	314—360	200—240	200—226	110—124	—	210—220	60—80	600—1100	20
Károly-Fehérvár	május 15	325—338	264—270	215—225	155—163	—	165—175	95—120	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Besztercze	május 18	340—400	280	250	150	—	180—250	100—190	650	16
Nagy-Enyed	május 27	325—350	275—300	200—250	150—160	—	340—350	45—55	800	18
Szamosújvár	május 31	360—420	260—360	200—240	130—140	—	280	50	1200—1400	17
Déés	junius 1	340—360	300—320	210—220	110—120	—	210—220	60—90	800	18
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

**Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabályzata.**

	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	széri hirdetéskor											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
16/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 "	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 "	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 "	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 "	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hanyiszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérik kitenni: mennyi helyet igényel a beküldés mellékelt hirdetése számára.

**Hirdetéseket elfogadnak** lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösél nyomdájának központi irodája (főter gr. Gyulai-báz) Mellékletek százanként 1 o. é. forintba számíttatnak.

**TARTALOM:**

A közkiállítás jutalmak kiosztása. — Gyümölcs-  
cseim. — Társalgó. — Értesítés. — A  
„tudomásul vette” ügyben. — Katasteri kineve-  
zések. — Hirdetés. — Egyveleg. — Hirdetések.  
— Piaczi árak.